

Presentació de: "La taula desada"

de Josep M. Oliveras

Agraeixo que l'Ajuntament de Salt i Josep Maria Oliveras m'hagin convidat per venir avui a parlar d'aquesta obra, *La taula desada*, que ha estat per a mi una agradable sorpresa, sabent que prové de la mirada d'un fotògraf i no pas de la d'un escultor. Em consta que a ell va ser el primer a qui va desconcertar que li fessin aquesta proposta, i que només a còpia d'insistència se'l va poder convèncer de realitzar una peça dins d'aquest interessant projecte de col·locació d'escultures al carrer, que ha de servir per humanitzar el difícil -jo diria que a vegades ingrat- paisatge de Salt. He de dir que, per raons diferents de les de Josep Maria Oliveras, jo també tenia els meus escrúpols de fer la presentació d'una escultura,

perquè en general el que s'espera dels glossadors en aquestes circumstàncies, sobretot havent de parlar d'una obra compromesa amb l'estètica contemporània, és que despleguin un discurs hiperbòlic, amb una verbositat absolutament inintel·ligible, i que, en acabat, passin una mà còmplice per l'espatlla de l'autor i de la institució que han tingut la gentilesa de convidar-lo. Haver de fer aquest paper em produïa molta angúnia. D'altra banda, tinc els meus dubtes que l'art sigui una cosa tan complicada que sempre hàgim de fer venir algun expert a explicar-nos-el, com si no confiéssim en la intel·ligència de la gent, o pitjor encara, com si no estiguéssim segurs que l'obra s'expliqui prou per ella mateixa.

Va ser, doncs, reconfortant que tant Josep Maria Oliveras com l'Ajuntament de Salt m'advertissin que no esperaven que fes ni un discurs obscur ni condescendent. I no obstant això, ara m'adono com ens costa parlar d'art sense que se'ns escapi un to alligador. La falta de conciliació entre l'art i la societat del seu temps és un tema que personalment em preocupa molt, i trobaria alarmant que no fos també motiu de desassossec per a aquells que viuen d'aquest art, perquè aleshores caldria preguntar-nos per a qui el realitzen, a qui esperen complaure, si no donem cap autoritat a l'opinió de la gent diguem-ne corrent. Promoure aquest tipus d'art i escudar-se després del rebuig que desperta dient que els

GARATGE INTERNACIONAL

ROBERT VIDAL, SA.

CONCESSIONARI

Alfa Romeo **FIAT** LANCIA

Ctra. Girona-Anglès, s/n - Tel. 972 23 15 61 - SALT (Girona)

SALT: ESCULTURES I PAISATGE URBÀ

altres no hi entenen em sembla una actitud francament perillosa, perquè alimenta el retorn al despotisme il·lustrat.

Quan es manifesta de manera més oberta la complexa relació entre l'art i el seu públic és precisament en els escultures que hi ha al carrer, perquè l'obra s'exposa a la mirada de tothom, desprotegida de l'aurèola sagrada amb què la cobreixen els murs tancats de la galeria o del museu. No fa encara gaires anys l'art públic consistia a col·locar estàtues de reis, savis o generals elevades sobre un pedestal a les principals places de la ciutat. A través d'aquesta forma d'art es commemorava algun fet extern a l'obra, que sovint era el mateix poder que havia ordenat de col·locar-la. S'hi celebrava en definitiva alguna dominació, ja fos política, intel·lectual o militar.

Si a algú li repel·lien aquestes estàtues era per allò que significaven, per allò a què al·ludien, no pas per com estaven realitzades. En les escultures d'ara el rebuig el provoca la forma que prenen. Més enllà d'aquesta qüestió merament estètica, que dependrà de les preferències i del gust de cadascú, la gent no hi intueix cap significat, perquè no hi reconeix res de visible. I és fins a cert punt lògic que no hi endevinin el sentit, perquè una gran part de l'art que es fa en els últims anys ha esdevingut autoreferencial. És a dir, parla de si mateix. Entenem l'estàtua d'un general, encara que ens comuniqui ben poca cosa, però quan una escultura s'interroga a ella mateixa,

per més estranya que sigui la seva forma, podem estar segurs que parla de nosaltres, perquè expressa la nostra mateixa perplexitat. Em sembla que el problema és que hem volgut explicar l'energia nuclear sense informar abans de la divisió de l'àtom.

Faig aquestes consideracions perquè *La taula desada* de Josep Maria Oliveras és una escultura pública, i per tant haurà d'afrontar-se a tot el que això implica, des de la seva relació amb l'espai que ocu-

pa fins a l'efecte que produeixi tant en l'expert com en l'amic, el flequer, l'advocat o el mestre d'escola. En qualsevol cas, deia abans que Oliveras va acceptar el repte que li havia proposat l'Ajuntament de Salt tot i sabent que ell és un fotògraf, i crec que l'ha sabut resoldre de manera molt honesta; és a dir, no ha volgut fer l'obra d'un escultor, sinó la d'algú que és estrany a aquesta forma d'art. *La taula desada* és, ni més ni menys, l'escultura d'un fotògraf, la d'algú que assumeix l'anomalia que representa treballar en un mitjà que li és inusual. Em sembla, de fet, que la manera més estimulante d'afrontar qualsevol forma d'expressió artística, fins i tot per a aquells que ja són

experts en el seu mitjà habitual, és assumint-hi una mena d'estrangeria. La familiaritat, la proximitat o la identificació sovint ens estalvien el necessari distanciament crític. Només situant-nos respecte a l'objecte de la creació en una posició col·lateral, fronterera, podem rehabilitar la nostra capacitat d'enlluernar-nos.

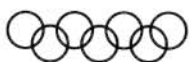
Marcel Proust, referint-se a la literatura, deia que per arrencar a les paraules la seva veritable força comunicativa calia fer de la pròpia

Fotografia: Josep M. Oliveras

llengua una llengua estrangera, per tal que el llenguatge pogués continuar celebrant una cerimònia inaugural, per restituir-li la brillantor, la capacitat de commoure o d'impressionar. Olivera, perquè és fotògraf, tenia assignada d'entrada una posició de marginalitat respecte a l'escultura, i deia que ha estat honest a l'hora d'afrontar-s'hi perquè no ha provat d'establir a corre-cuita cap falsa afinitat amb el mitjà, sinó que hi ha treballat amb plena consciència de la seva condició

Sport Garatge, s.a.

- * Reparacions
- * Greixatges
- * Neteja

Ps. Marquès de Camps, 5
Tel. 972 23 33 11
17190 SALT

SERVEI OFICIAL

VOLVO

Camions i Autobusos

c/ Vilablareix, 1 (cant. c/ Montfullà)
Tel. 972 23 38 61 - 17190 SALT

SERRALLERIA

V Lluís Valentí, S.L.

FERRO i ALUMINI

c/ Lluís Moreno, 11 - Tel. 972 23 75 00
17190 SALT (Girona)

SALT: ESCULTURES I PAISATGE URBÀ

perifèrica. Hi ha moltes maneres d'expressar aquesta alteritat. Penso, per exemple, en un altre fotògraf, l'eslovè Evgen Bavcar. Quan tenia deu anys, Bavcar va perdre un ull mentre jugava amb la branca d'un arbre, i un any després, passejant per un camp de Kokavec, el seu poble natal, va trepitjar una mina abandonada, la ferralla més atroç que quedarà d'aquest segle, i arran de l'explosió va anar perdent gradualment la visió de l'altre ull. Bavcar és cec. Com es poden fer fotografies sense veure-hi? Ell explica que, abans d'esdevenir definitivament cec, va tenir el temps suficient d'absorbir una imatge primordial del món i que cada fotografia seva és elaborada amb els residus d'aquella llum llunyana. La memòria, precisament, és el que il·lumina les fotografies de Bavcar, i potser aquesta memòria li retorna una imatge més fidedigna del món que no pas la que percebem els que hi veiem. He pensat en Bavcar perquè *La taula desada* de Josep Maria Oliveras és una reflexió sobre la memòria i sobre la imatge que ens retorna. Són fiables els records? Ho és la fotografia? Els records, com les fotografies, són impressions lluminoses d'uns instants que es perdrien en la seqüència ininterrompuda de la vida. Però totes dues són tramposes, són solament imitacions de la vida.

La taula desada suggereix les dues formes d'acostament a la realitat. D'una banda, fent que una sèrie d'objectes es representin a si mateixos sobre el paper fotogràfic: unes eines de treball, la llançadora

d'un antic teler de Salt, les mans de l'autor. No són fotografies de les coses, sinó les siluetes una mica fantasmagòriques que han quedat d'aquests objectes després de sotmetre'ls a l'impacte de la llum. Contrapesant la representació directa d'aquestes eines, en què es busca anul·lar tant com sigui possible la intromissió de cap agent intermediari -tot i que podem preguntar-nos fins a quin punt el fet de mirar no és ja de fet una manera d'intervenir-hi-, *La taula desada* inclou una altra sèrie de fotografies de format panoràmic en què apareix la imatge completa, però necessàriament fragmentada en successives visions parcials, del teixit urbà de Salt. Aquesta és una mirada voluntàriament subjectiva: el poble es descriu a si mateix, però algú ha decidit des d'on vol mirar-lo, i no és casual que sigui des d'un dels seus edificis més infames.

La taula desada fa una referència implícita a la memòria perquè conté fotografies, i qualsevol imatge, pel fet que desitgem retenir-la, ja és en ella mateixa un acte de rememoració. Però també és una al·lusió al pas del temps més explícita pel fet que, en aquest gest de «desar la taula», se'ns proposa fer endreça d'un segle que s'acaba. A mi em costa comprendre els objectes simbòlics si no em plantejo la situació concreta d'on provenen, de manera que m'afiguro que tinc davant el parament d'una taula tal com quedaria després d'un banquet, amb restes de menjar als plats, algun got tombat, una taca de vi a les estovalles, i entenc que *La*

taula desada sigui més aviat un banc on els que s'han assegut al voltant puguin reposar de la pesantor de l'àpat. Fer endreça de tot el segle és una feina fenomenal, per això Josep Maria Oliveras ens ha organitzat aquest espai de recolliment des del qual pensar-hi, admirant-nos-en, o horroritzant-nos-en. I trobo que és especialment agosarat plantejar aquest balanç en un poble com Salt, que té una història tan fragmentada, que té la pròpia memòria tan poc endreçada.

És agraït, en tot cas, que l'escultura estigui al pati d'un museu, que és també un contenidor de memòria. Que aquest s'ordini a l'entorn de la idea de l'aigua és encara més apropiat per a *La taula desada*, perquè ja des de la literatura clàssica l'aigua expressa un fluir semblant al del temps, i en el cas de Salt és part fins i tot de la seva genealogia. En tots els rius, com el que circula ben a prop nostre, els corrents fluvials arrenquen un guspireig brillant a l'aigua, però també arrossequen una determinada quantitat d'immundícia. La història dels humans, també la de Salt, bascula entre aquests extrems, entre l'exaltació i l'esgarrifança, com assenyala el text d'Albert Camus que Oliveras fa parlar en la seva escultura.

Eva Vázquez Ramió

FRADERA PINTORS

Passeig Josep M. Folch i Torres, 21 - 17190 SALT
Tel. i Fax: 972 23 96 66 - Tel. Mòbil 629 73 83 18

restaurant
VILANOVA

PREGUEM RESERVIN TAULA

Passeig Marquès de Camps, 51 - Tel. 972 23 30 26
17190 SALT (Girona)